

Komentár k štvrťročným finančným účtom za 3. štvrťrok 2011

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné inštitucionálne sektory a subsektory:

Nefinančné korporácie	S.11
Finančné korporácie	S.12
Centrálna banka	S.121
Ostatné peňažné finančné inštitúcie	S.122 (komerčné banky a podielové fondy peňažného trhu)
Ostatní finanční sprostredkovatelia	S.123 (ostatné podielové fondy, lízing, faktoring a splátkový predaj)
Finančné pomocné inštitúcie	S.124 (DSS, DDS, OCP, BCP, CD, SPF) ¹
Poist'ovacie korporácie a penzijné fondy	S.125
Verejná správa	S.13
Ústredná štátna správa	S.1311
Regionálna štátna správa	S.1312
Územná samospráva	S.1313
Fondy sociálneho zabezpečenia	S.1314
Domácnosti	S.14
Neziskové inštitúcie slúžiace domácnostiam (NISD)	S.15
Zahraničie (nerezidenti)	S.2
Európska únia (EÚ)	S.21
Členské krajiny EÚ	S.211
Členské krajiny európskej menovej únie (EMÚ) a inštitúcie EÚ	S.212
Zvyšok sveta a medzinárodné organizácie	S.22

Systém ESA95 rozlišuje nasledovné finančné nástroje:

Menové zlato a zvláštne práva čerpania	F.1 ²
Menové zlato	F.11
Zvláštne práva čerpania (ZPČ)	F.12
Obeživo a vklady	F.2
Obeživo	F.21
Prevoditeľné vklady	F.22
Ostatné vklady	F.29
Cenné papiere okrem akcií	F.3
Cenné papiere okrem akcií a finančných derivátov	F.33
Krátkodobé	F.331
Dlhodobé	F.332
Finančné deriváty	F.34
Pôžičky	F.4
Krátkodobé	F.41
Dlhodobé	F.42
Akcie a ostatné podiely	F.5
Akcie a ostatné podiely okrem akcií podielových fondov	F.51
Kótované akcie	F.511
Nekótované akcie	F.512
Ostatné podiely	F.513
Akcie podielových fondov	F.52
Poistnotechnické rezervy	F.6
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia a penzijných fondov	F.61
Čistý majetok domácností v rezervách životného poistenia	F.611
Čistý majetok domácností v rezervách penzijných fondov	F.612
Vopred zaplatené poistné a rezervy na nevyrovnané poistné nároky	F.62
Ostatné pohľadávky a záväzky	F.7
Obchodný úver a preddavky	F.71
Ostatné	F.79

¹ DSS – dôchodkové správcovské spoločnosti, DDS – doplnkové dôchodkové spoločnosti, OCP – obchodníci s cennými papiermi (CP), BCP – burza CP, CD – centrálny depozitár, SPF – správcovské spoločnosti podielových fondov

² Kódom F sú označené transakcie

Štvrťročné finančné účty (transakcie) v 3. štvrťroku 2011

Prepojenie medzi štvrťročnými nefinančnými (HDP) a finančnými účtami

Finančné účty nadväzujú na nefinančné účty bilancujúcou položkou čisté pôžičky poskytnuté/prijaté. To znamená položkou, ktorá vypovedá o vývoji celkovej dlžníckej resp. veriteľskej pozície krajiny voči zahraničiu. Slovenská republika vykazuje dlhodobo dlžnícku pozíciu (predovšetkým z dôvodu prílevu priamych zahraničných investícií), to znamená, že čisté pôžičky poskytnuté/prijaté nám dávajú informáciu a poklese/raste zadlženosti slovenskej ekonomiky.

Výpočet čistých pôžičiek domácej ekonomiky voči zahraničiu vychádza z hrubého národného disponibilného dôchodku, z ktorého sa odraťujú výdavky na konečnú spotrebu domácností a NISD a verejnej správy, výsledkom čoho sú celkové úspory v národnom hospodárstve. Ak sú úspory v danom štvrťroku (upravené o čisté kapitálové transfery) vyššie (nižšie) než tvorba hrubého kapitálu, tak ekonomika poskytla (prijala) pôžičku zahraničiu, a tým si znížila (zvýšila) svoju celkovú dlžnícku pozíciu voči zahraničiu. Uvedená suma čistých pôžičiek poskytnutých/prijatých následne vstupuje do štvrťročných finančných účtov a to, ako s ňou domáca ekonomika disponovala, je analyzované v nasledujúcom texte.

Celkový vývoj

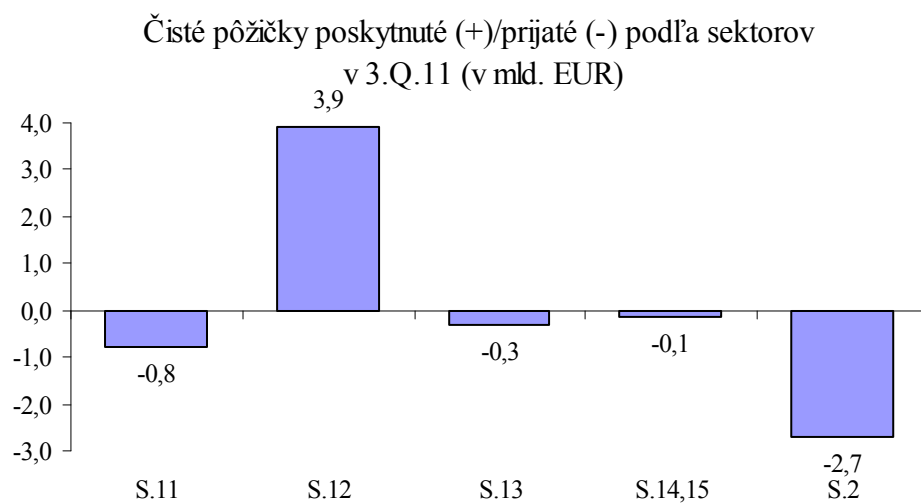
V treťom štvrťroku 2011 došlo k poklesu čistej dlžníckej pozície domácej ekonomiky, a tým k zníženiu čistej veriteľskej pozície sektora zahraničia³, keď čisté poskytnuté pôžičky⁴ dosiahli 2,7 mld. eur. Tento pozitívny vývoj bol výsledkom výraznejšieho nárastu finančných aktív v porovnaní s rastom finančných pasív. Z pohľadu inštitucionálnych sektorov⁵ prispeli najvýraznejšou mierou k uvedenému vývoju finančné transakcie finančných inštitúcií (S.12), keď rozdiel medzi aktívnymi a pasívnymi transakciami dosiahol 3,9 mld. eur. Naopak, najhorší výsledok v 3. štvrťroku 2011 dosiahli nefinančné inštitúcie (S.11), ktorých dlžnícka pozícia vzrástla o 0,8 mld. eur.

³ Súčet finančných aktív a pasív sektorov domácej ekonomiky (S.1) a zahraničia (S.2) sa musí rovnať 0, to znamená, že ak klesá zadlženosť (resp. rastie veriteľská pozícia) domácej ekonomiky, automaticky dochádza k poklesu veriteľskej pozície (resp. rastu zadlženosti) zahraničia voči domácej ekonomike. To či sa jedná o pohyb v zadlženosti alebo veriteľskej pozícii závisí od celkového objemu čistého majetku, čiže od vývoja stavov pohľadávok a záväzkov

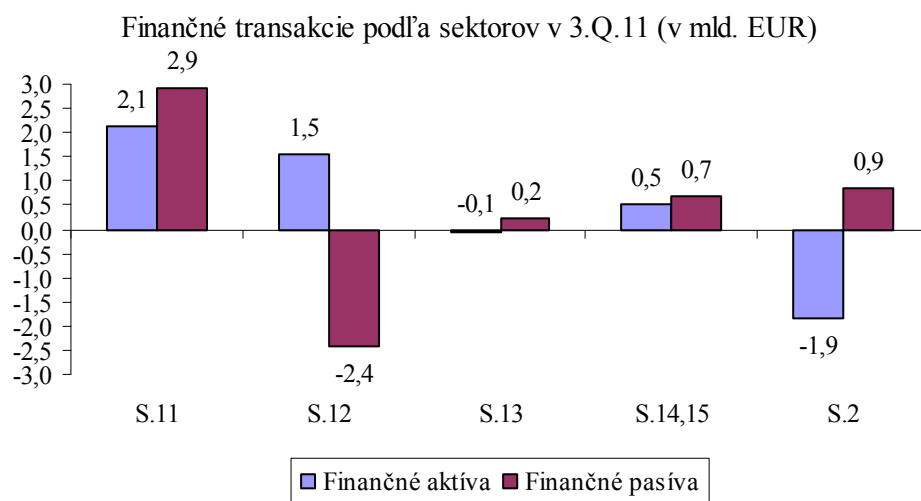
⁴ Čisté poskytnuté pôžičky reprezentujú kladný rozdiel medzi finančnými aktívami a finančnými pasívami. Ak je rozdiel záporný, hovoríme o čistých prijatých pôžičkách.

⁵ Podrobné členenie inštitucionálnych sektorov s priradenými kódmi v súlade s klasifikáciou národných účtov ESA95 je uvedené na strane 2

Graf č.1

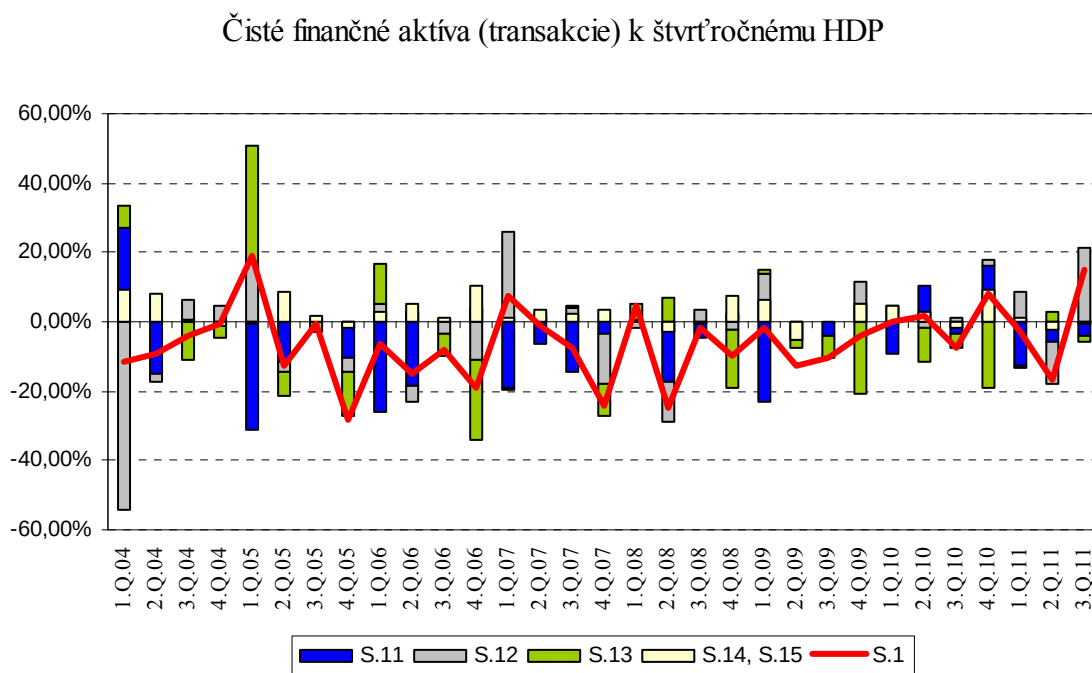

Graf č.2

Čisté finančné aktíva domácej ekonomiky skončili v 3. kvartáli 2011 s výsledkom +2,7 mld. eur, pričom toto zlepšenie predstavovalo 14,9 % v pomere k štvrťročnému HDP za príslušný kvartál.

Graf č. 3

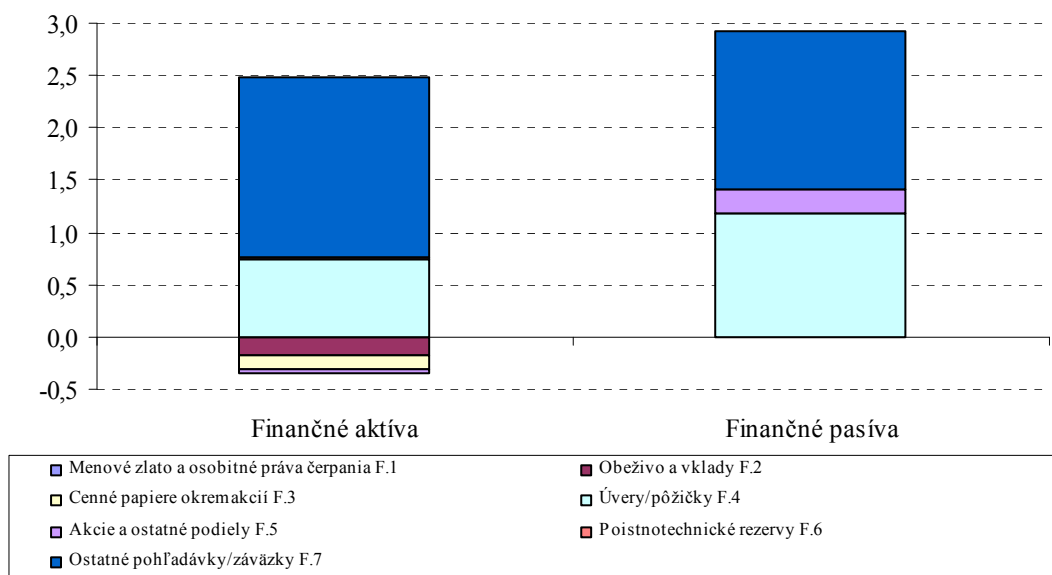
Štvrťročné finančné účty podľa jednotlivých inštitucionálnych sektorov

S.11 Nefinančné inštitúcie

Negatívny vývoj v podobe zvyšovania zadlženosti nefinančných inštitúcií bol spôsobený tým, že finančné pasíva rástli rýchlejšie než finančné aktíva.

Graf č. 4

Štruktúra finančných aktív a pasív (transakcie) nefinančných podnikov
v 3.Q.11 (v mld. EUR)

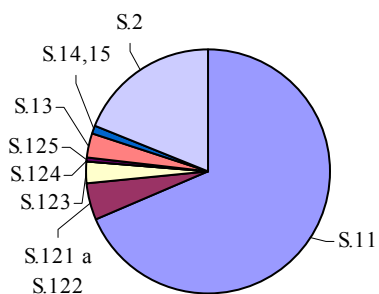

V rámci aktív podnikom značne vzrástli obchodné úvery a preddavky (+0,6 mld. eur) a krátkodobé finančné úvery (taktiež +0,6 mld. eur) poskytnuté v rámci vlastného sektora.

Na strane pasív sa podnikom zvýšil, okrem prijatých úverov v rámci vlastného sektora, aj objem prijatých finančných dlhodobých úverov zo zahraničia (+0,4 mld. eur). Taktiež vzrástol objem emitovaných nekótovaných akcií v držbe zahraničia (+0,3 mld. eur).

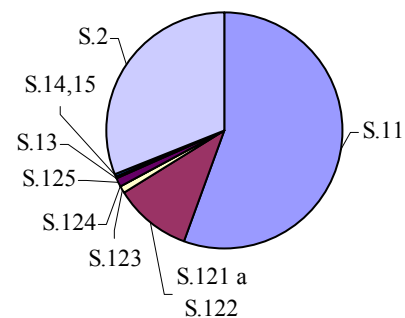
Graf č.5

Sektorové členenie finančných aktív
(transakcie) nefinančných inštitúcií v 3.Q.11

Graf č.6

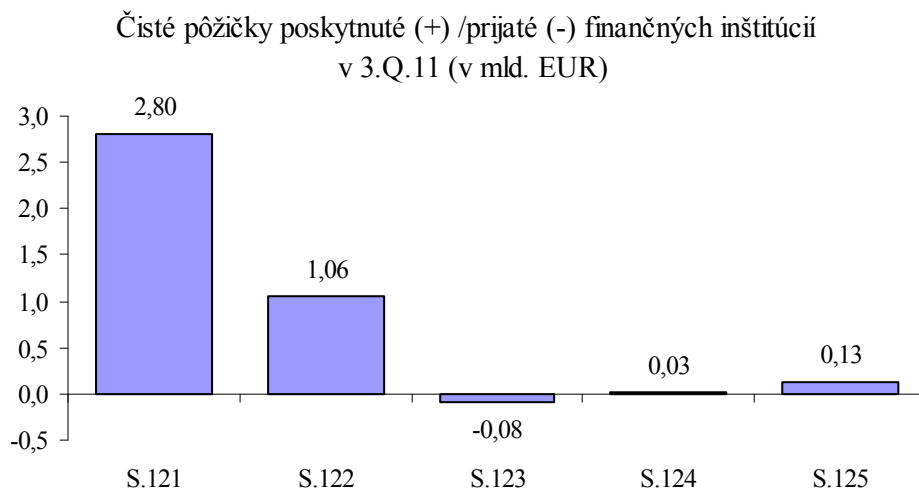
Sektorové členenie finančných pasív (transakcie)
nefinančných inštitúcií v 3.Q.11

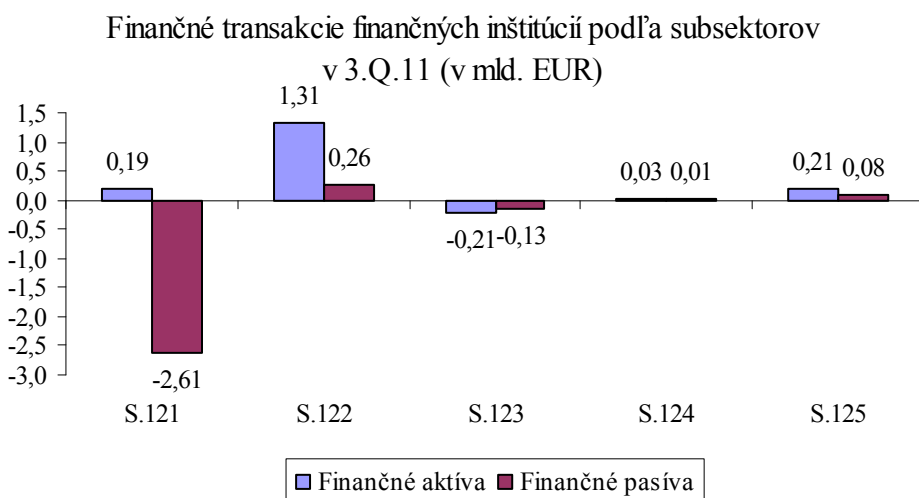
S.12 Finančné inštitúcie

Sektor S.12 - finančné korporácie zaznamenal v 3. štvrtroku 2011 čisté poskytnuté pôžičky, o čo sa v najväčšej miere pričínala centrálna banka.

Graf č.7

Graf č.8

Celkové čisté kladné transakcie centrálnej banky (S.121) boli výsledkom veľkého úbytku pasív a malého nárastu aktív. Najväčší vplyv na kladný výsledok centrálnej banky mal pokles záväzkov zo zúčtovania TARGET2 o 3,1 mld. eur. Z aktív najviac vzrástla držba menového zlata (+0,08 mld. eur) a držba zahraničných dlhodobých dlhových cenných papierov (+0,07 mld. eur).

Ostatné peňažné finančné inštitúcie (S.122) dosiahli taktiež čisté poskytnuté pôžičky (+1,1 mld. eur), a to vďaka väčšiemu rastu aktív než pasív. O rast aktív sa najviac pričínili dlhodobé úvery poskytnuté domácnostiam (+0,4 mld. eur) a prírastok držby vládnych dlhopisov (+0,3

mld. eur). Rast zaznamenali aj poskytnuté úvery nefinančným inštitúciám, celkovo +0,3 mld. eur.

Z pasív najviac vzrástli prijaté ostatné vklady od obyvateľstva (+0,35 mld. eur) a zo zahraničia (+0,25 mld. eur).

Subjekty subsektora S.123 – Ostatní finanční sprostredkovatelia, zaznamenali pokles aktív aj pasív v približne rovnakej miere. Aktíva sa najviac znížili v nástrojoch kótované akcie a podielové listy, oboje zahraničných subjektov. Pasíva najviac ovplyvnili domácnosti, ktoré sa zbavovali podielových listov podielových fondov (-0,1 mld. eur).

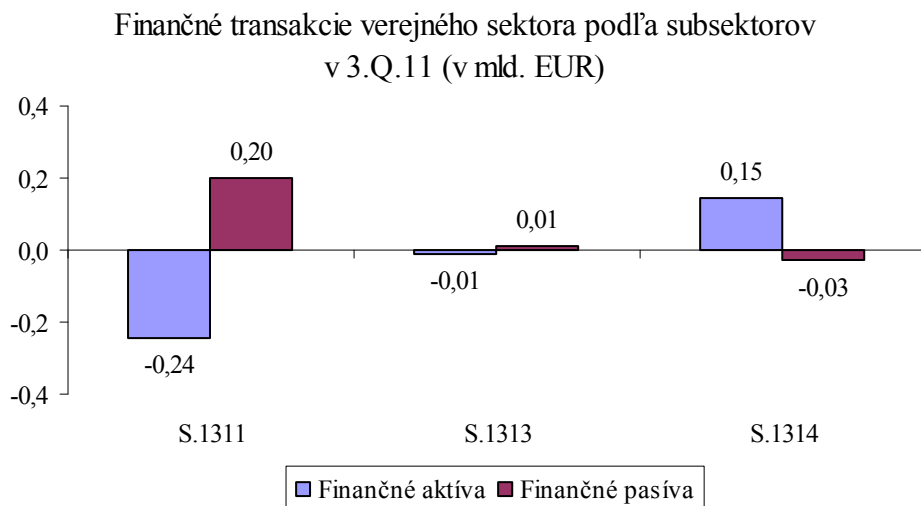
Transakcie Finančných pomocných inštitúcií, S.124, skončili v pluse vďaka väčšiemu rastu aktív v porovnaní s rastom pasív. Najväčší vplyv na výsledok S.124 mal rast prevoditeľných vkladov v bankách (+0,06 mld. eur).

K zlepšeniu bilancie došlo aj u Poistovní a penzijných fondov, S.125, ktorým aktíva vzrástli taktiež viac než pasíva. Zdroje získané od obyvateľstva vo forme dôchodkových úspor (+0,2 mld. eur) investovali prevažne do domácich a zahraničných dlhopisov (celkovo +0,3 mld. eur) a do ostatných vkladov v bankách (+0,2 mld. eur). V rámci aktív do značnej miery poklesla držba krátkodobých dlhových cenných papierov (-0,2 mld. eur).

S.13 Verejná správa

Verejná správa v 3. štvrtroku 2011 zvýšila svoju dlžnícku pozíciu o 0,3 mld. eur, o čo sa pričínili predovšetkým subsektor S.1311 - ústredná štátna správa (0,4 mld. eur) a v malej miere aj S.1313 - územná samospráva. Subsektor S.1314 - fondy sociálneho zabezpečenia dosiahol čisté poskytnuté pôžičky vo výške 0,2 mld. eur.

Graf č.9

Najväčší vplyv na celkový výsledok ústrednej štátnej správy mal pokles vkladov v domácich bankách (-0,5 mld. eur) a prírastok emitovaných dlhopisov v držbe domácich finančných inštitúcií (+0,5 mld. eur).

V rámci aktív územnej samosprávy došlo k zníženiu ostatných pohľadávok voči domácnostiam a nefinančným inštitúciám. Na pasívach vzrástli obchodné úvery a preddavky voči podnikom a dlhodobé úvery od ústrednej štátnej správy.

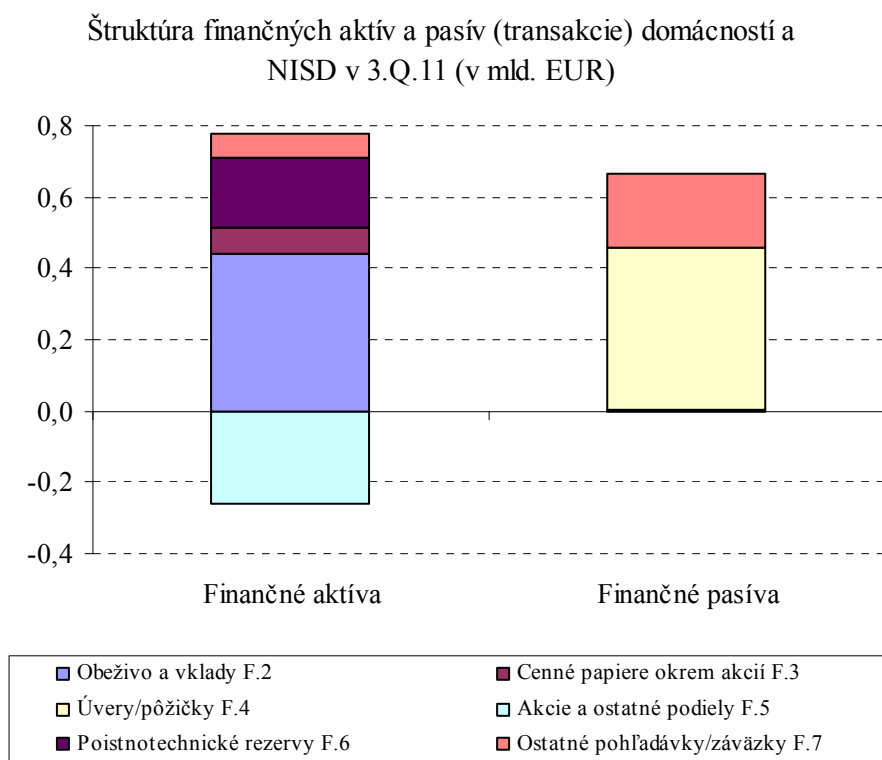
Fondy sociálneho zabezpečenia skončili v pluse, o čo sa zaslúžil hlavne rast vkladov v bankách a rast ostatných pohľadávok voči obyvateľstvu.

S.14,15 Domácnosti a NISD

Sektor domácností a NISD si v 3.Q. 2011 mierne znížil svoju celkovú veriteľskú pozíciu vplyvom vyššieho rastu finančných pasív v porovnaní s rastom finančných aktív.

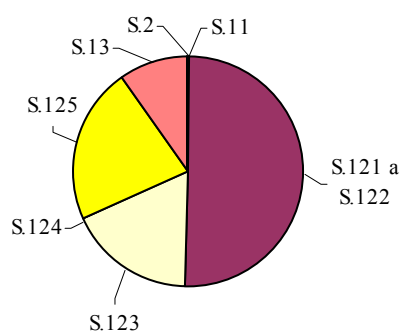
Domácnosti sa zadlžovali formou dlhodobých úverov prijatých od bánk (+0,4 mld. eur), čo malo najväčší vplyv na rast pasív. Na strane aktív domácnosti zvýšili svoje vklady v bankách (+0,3 mld. eur) a úspory v penzijných fondoch (+0,2 mld. eur) a znížili držbu podielových listov podielových fondov celkovo o 0,3 mld. eur.

Graf č.10

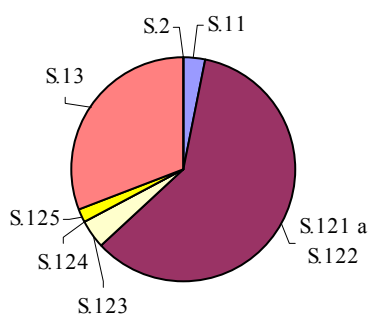
Graf č.11

Sektorové členenie finančných aktív
(transakcie) domácností a NISD v 3.Q.11

Graf č.12

Sektorové členenie finančných pasív
(transakcie) domácností a NISD v 3.Q.11

S.2 Zahraničie

Celkové zníženie veriteľskej pozície sektora zahraničia voči domácim sektorom bolo výsledkom veľkého poklesu aktív a nárastu pasív.

Dominantný vplyv na výsledok zahraničia mal pokles prevoditeľných vkladov v centrálnej banke (-3,0 mld. eur), v ktorých sú zahrnuté pohľadávky zo zúčtovania TARGET2 (-3,1 mld. eur). Ostatné vklady v bankách vzrástli o 0,3 mld. eur.

V rámci pasív zahraničiu najviac vzrástli prijaté vklady od bánk (+0,3 mld. eur) a prijaté finančné aj obchodné úvery od nefinančných inštitúcií (zhodne po 0,2 mld. eur).